

Recenzja książki monograficznej pod redakcją naukową Grzegorza Ignatowskiego i Sławomira Szymańskiego, pt. *Starość – aktywność, bezpieczeństwo, Internet i nowoczesne technologie*, Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk, Łódź 2019, ss. 188

Review of the monographic book edited by Grzegorz Ignatowski and Sławomir Szymański, titled *Old age – activity, security, Internet and modern technologies*, Publishing House of the Social Academy of Sciences, Łódź 2019, pp. 188

doi:10.25951/4386

Recenzowana książka *Starość – aktywność, bezpieczeństwo, Internet i nowoczesne technologie*, jest pracą monograficzną pod redakcją naukową Grzegorza Ignatowskiego i Sławomira Szymańskiego. Ta pozycja literacka została przygotowana przez 11 autorów. Omawiana książka liczy 188 stron i składa się na nią 11 tekstów o charakterze artykułów naukowych.

Problematyka, wokół której koncentruje się recenzowana praca, jest bardzo istotna, aktualna oraz potrzebna, ponieważ należy pamiętać, że zjawisko starości i problemy, jakie generuje, nie znikną, i będą w mniejszym lub większym stopniu dotyczyły każdego człowieka, o ile jeszcze to nie nastąpiło. Chociaż starość nie zawsze postrzegana jest jako łatwy temat, to zdecydowanie warto podejmować rozważania z nią związane.

Jeden z obszarów tematycznych omawianej pracy stanowi środowisko online oraz nowoczesne technologie. Oba te zagadnienia są niewątpliwie bardzo aktualne z wielu względów, również dlatego, że obecnie internet traktowany jest w kategorii obowiązku, czegoś, bez czego społeczeństwa nie funkcjonują w całej przestrzeni globalnej. Rozwój globalnej sieci internetowej obecnie jest tak szybki, że w perspektywie przyszłości zarówno osoby starsze, jak i młode muszą być przygotowane na otwartość wobec nowych technologii i ich akceptację. Jeśli chodzi o perspektywę osób starszych, internet oferuje im całe spektrum możliwości, które mogą uprościć ich egzystencję czy poprawić jej jakość, pomóc w nawiązywaniu szerokich kontaktów międzyludzkich. Nie należy jednak pomijać

faktu, że świat online może też skutecznie utrudnić funkcjonowanie osobom starszym w wielu dziedzinach życia, ponieważ dla wielu osób reprezentujących starsze pokolenie tzw. e-środowisko jest czymś nie bardzo potrzebnym. Często osoby starsze nie chcą ze względu na różne czynniki zaznaczać w nim swojej obecności albo wolą być w nim obecne jedynie w niewielkim stopniu.

Recenzowana publikacja porusza także tematykę aktywności fizycznej ludzi starszych, która przez wielu uważana jest za fundament w przeciwdziałaniu negatywnym skutkom procesu starzenia się oraz postrzegana jako wsparcie potrzebne dla jak najdłuższego zachowania zdrowia fizycznego oraz dobrego samopoczucia psychicznego.

Co istotne, omawiana praca porusza także aktualny, a zarazem trudny temat, dotyczący bezpieczeństwa ludzi starszych. Należy podkreślić, że starość jest okresem, który ze względu na swoją specyfikę osłabia człowieka pod różnymi względami. Swoistość tego okresu wiąże się z licznymi zmianami w życiu jednostki, które często nie są łatwe ani dla seniorów, ani dla ich najbliższych. Warto więc podejmować rozważania związane z bezpieczeństwem osób starszych, analizować różnorodne problemy, z jakim jednostka styka się w jesieni życia i przedstawiać różnorodne punkty widzenia złożonych problemów, które towarzyszą wiekowi emerytalnemu.

Recenzowaną pozycję otwiera wstęp Janiny Tropisz, w którym autorka dotyka zagadnienia odnoszącego się do niepokojów i obaw ludzi starszych. Ukazuje tu zasady proponowanych działań Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz osób starszych oraz przedstawia krótką, a zarazem ciekawą charakterystykę tych działań. Szkicuje także prawa osób starszych, jakie postuluje Rada Europejska.

Następny w kolejności tekst Anny Maszorek-Szymali porusza tematykę aktywności rekreacyjnej seniorów i jej wpływ na jakość życia. Autorka prezentuje tu istotną rolę, jaką odgrywa aktywność fizyczna w wieku starszym, przybliża również rodzaje tego typu aktywności i obrazuje pozytywny efekt, jaki może wywołać w aspekcie długofalowym aktywność fizyczna. Lektura powyższego tekstu może zainspirować do propagowania aktywności fizycznej wśród osób starszych oraz skutecznie zachęcić je do aktywności w ogóle, wizualizując korzyści aktywnego trybu życia oraz możliwości, jakie ono generuje na różnorodnych płaszczyznach funkcjonowania seniorów.

Kolejny tekst omawianej książki stanowi artykuł autorstwa Bartłomieja Szrajbera, Jolanty Kujawy oraz Krzysztofa Klukowskiego. Omawiają oni problematykę zrównoważonego i aktywnego stylu życia jako warunku pomyślnej starości. Przybliżono tu rolę i znaczenie treningu zdrowotnego. Naszkicowano

także typy aktywności nie tylko fizycznej w kontekście problemu starości, lecz także rzeczowo przedstawiono, jakie konsekwencje od strony zdrowotnej niesie za sobą starość.

Następne w omawianej monografii są badania i innowacje w służbie seniorom na przykładzie unijnego Programu na rzecz Pomocy Osobom Starszym – Active and Assisted Living Programme (AAL) oraz Programu Ramowego Badań i Innowacji Horyzont 2020, których to badań autorką jest Iwona Żukowska. Autorka analizuje wspomniany program zainicjowany przez Parlament Europejski i Radę Europejską, którego fundamentalnym celem jest pomoc seniorom mieszkającym na terenie Unii Europejskiej. Przewiedziony program stawia sobie za zadanie poprawę jakości życia ludzi starszych poprzez wykorzystywanie przez tę grupę technologii informacyjno-komunikacyjnych. W artykule omówiono także istotę Ramowych Badań i Innowacji na lata 2014–2020: Horyzont 2020, które miały na celu m.in. adaptację tzw. inteligentnych środowisk pracy oraz wspieranie aktywności i zdrowia ludzi starszych. Dotknięto także problematyki cyfrowej transformacji w zdrowiu i opiece w aspekcie starości.

Rozdział dotyczący bezpieczeństwa otwiera tekst Małgorzaty Nowastowskiej, który porusza zagadnienie wiktymizacji osób starszych, które stanowi według autorki wstęp do dyskusji na temat sytuacji osób starszych jako ofiar przemocy w rodzinie. Autorka tłumaczy znaczenie terminu wiktymologia w kontekście grupy osób starszych, ale także przedstawia starość z punktu widzenia demograficznego. Dokonuje próby charakterystyki tych osób starszych, które w największym stopniu narażone są na zjawisko wiktymizacji w Polsce. Poruszony problem może w skuteczny sposób uwrażliwić każdego czytelnika na trudny i rzadko podejmowany w literaturze przedmiotu problem wiktymizacji w kontekście problematyki starości i jej specyfiki.

Tekst następny składający się na zawartość omawianej pracy został napisany przez Adama Dembińskiego i dotyczy troski o bezpieczeństwo seniorów w kontekście wyzwania dla policyjnej profilaktyki. Autor prezentuje tu centralne według niego kategorie przestępstw i zagrożeń najczęściej dotyczących seniorów, do których zaliczać można oszustwo tzw. metodą na wnuczka czy przemoc domową. Analizuje także interesującą problematykę i kwestię różnego rodzaju zdarzeń komunikacyjnych lub drogowych, podejmując tym samym trudny na wielu płaszczyznach problem, który stanowią wypadki osób starszych.

Obszar tematyczny z zakresu bezpieczeństwa seniorów zamyka tekst Beaty Szafran, odnoszący się do wybranych zagadnień postępowania egzekucyjnego, w wyniku którego seniorzy mogą dochodzić swoich praw. Autorka skupia się na środkach prawnych, jakie należy podjąć w przypadku, gdy osoba star-

sza z różnych przyczyn zostanie oszukana. Niewątpliwie lektura tego artykułu może stać się pomocą i wsparciem w sytuacji, gdy człowiek starszy padnie ofiarą oszustwa i zdecyduje się dochodzić swych roszczeń na drodze prawnej.

Kolejnym ciekawym i wartym uwagi obszarem tematycznym monografii jest tzw. e-świat i nowoczesne technologie. Pole tematyczne otwiera tekst Bartłomieja Stopczyńskiego, który porusza zagadnienie internetu wśród seniorów. W tekście autor przeprowadza charakterystykę genezy globalnej sieci internetowej w aspekcie ogólnym, porusza problematykę obecności seniorów w mediach społecznościowych. Omówiono tu istotną kwestię, jaką stanowią zakupy online dokonywane przez osoby starsze. Poruszono mało poznaną kwestię internetu a rzeczy w odniesieniu do osób starszych, tzn. kwestię produktów oferowanych za pośrednictwem świata online. Zarysowano potencjalne możliwości i zastosowania, które generuje internet rzeczy z perspektywy ludzi starszych.

Następny tekst autorstwa Grzegorza Ignatowskiego porusza problematykę używania smartfonów przez osoby starsze. Autor skupia się tu zarówno na negatywnych aspektach używania telefonów komórkowych ludzi starszych, ale także na szeregu pozytywnych możliwości, jakie starszym osobom dają telefony komórkowe. Dzięki zaprezentowaniu obu tych kwestii autor uzyskał ciekawe porównanie, które może spodobać się i zwolennikom, i zagorzałym przeciwnikom nowoczesnych technologii.

Przedostatni tekst książki stanowi praca Dariusza Nowaka zatytułowana *Smartfon – miłość, a może przekleństwo?* Ten obszar tematyczny zamyka tekst Pawła Majchrzaka, który porusza problematykę uzależnienia od gier sieciowych wśród dzieci i młodzieży – ku przestrodze seniorom. Tekst odnosi się także do osób młodych, nie tylko do ludzi starszych, i porusza problem uzależnienia od smartfonów czy uzależnienia od środowiska online, przybliża, jakie rodzaje terapii oraz działania profilaktyczne należy podjąć, aby przeciwdziałać uzależnieniu od telefonu komórkowego, nie tylko jeśli mowa o osobach starszych, lecz także o młodzieży oraz dzieciach, współcześnie tak chętnie korzystających z telefonów komórkowych. Artykuł pokazuje, że problemy w nim omawiane są nie tylko ważne z punktu widzenia osób młodych, lecz także ludzi starszych, co może stanowić doskonałą płaszczyznę do wspólnego dialogu oraz wymiany spostrzeżeń, jeśli mowa o prezentowanej tematyce (Ignatowski, Szymański 2019, s. 4–188).

Recenzowana książka może stać się cennym źródłem wiedzy dla studentów np. pedagogiki, przedmiotem rozważań jej subdyscypliny, czyli gerontologii, czy socjologii, która bada również problemy dotyczące osób starszych w aspekcie ich funkcjonowania społecznego.

Zdecydowanie warto podejmować tematykę dotyczącą zjawiska świata wirtualnego oraz nowych technologii, która poruszona została w książce *Starość – aktywność, bezpieczeństwo, Internet i nowoczesne technologie*, choćby dlatego, aby móc skutecznie przeciwdziałać w zakresie wykluczenia cyfrowego osób starszych.

Konkludując, omawiana pozycja literacka ma charakter interdyscyplinarny. Publikacja w moim przekonaniu może być doskonałą propozycją dla osób, które chcą ośwoić tematykę starości w kontekście aktywności osób starszych, problematykę ich bezpieczeństwa, internetu i nowoczesnych technologii we współczesnym funkcjonowaniu seniorów, a także dla nich samych w celu wzbogacenia wiedzy o zjawiskach, zagadnieniach, które są przedmiotem niniejszej książki. Monografia może także stanowić doskonałą lekturę dla osób, które zajmują się edukacją seniorów, a także tych, którzy edukują innych z zakresu tematyki starości i zjawisk, jakie ów proces generuje. Warto podkreślić, że przyswajając zagadnienia zawarte w niniejszej publikacji, czytelnik może przypomnieć sobie i dokonać refleksji nad problemem starości i trudnymi zjawiskami z nim związanymi, ale jakże ciekawymi dzięki niniejszej książce.

BIBLIOGRAFIA

- Ignatowski G., Szymański S. (red.) (2019), *Starość – aktywność, bezpieczeństwo, Internet i nowoczesne technologie*, Łódź: Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk.

DARIA ROGOWSKA – Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

Pedagogika / Pedagogy

Przysłano do redakcji / Received: 18.07.2020

Przysłano do redakcji po recenzjach / Received in revised form: 4.12.2020

Data akceptacji do publikacji / Accepted: 30.12.2020